

Προσχεδιασμένος προφορικός λόγος

(ομιλία, εισήγηση, διάλεξη)

Η ομιλία ως κείμενο αναφοράς (1 ή 2)

Εισήγηση	Διάλεξη
<p>Ομιλία που εκφωνείται σε συλλογικό όργανο (στη Βουλή, στο Δημοτικό Συμβούλιο...), η οποία περιλαμβάνει είτε προτάσεις πάνω σε συγκεκριμένο θέμα, είτε ανακοινώσεις σχετικά με συγκεκριμένο ζήτημα.</p> <p>Στόχος: Να ενημερωθεί ένα ακροατήριο, προκειμένου να συζητήσει, να αποφασίσει κτλ σχετικά.</p>	<p>Ομιλία που εκφωνείται (σε επιστημονικό συνέδριο, ημερίδα...), με σκοπό την πραγμάτευση ενός εξειδικευμένου (συνήθως επιστημονικού) θέματος.</p> <p>Στόχος: Η διατύπωση-ανάπτυξη και η υποστήριξη προσωπικών θέσεων, απόψεων κλπ με στόχο την ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση, τον προβληματισμό... του ακροατηρίου.</p>

Η δομή-οργάνωση της ομιλίας:

- Προσφώνηση
- Πρόλογος/Εισαγωγή
Ο ομιλητής παρουσιάζει επιγραμματικά το θέμα, τη σκοπιά από την οποία θα το αντιμετωπίσει και ταυτόχρονα επιδιώκει να κερδίσει το ενδιαφέρον του ακροατηρίου.
- Κύριο μέρος
Ο ομιλητής παραθέτει πληροφορίες σχετικές το θέμα που πραγματεύεται, με διάφορες όψεις-εκφάνσεις-εκδηλώσεις του, με την ιστορική διαδρομή του και τους παράγοντες που συντέιναν στην εκδήλωσή του, παραθέτει επιχειρήματα, στοιχεία, δεδομένα, απόψεις ειδικών, ώστε να πραγματευθεί σφαιρικά το θέμα-πρόβλημα-φαινόμενο και να αναδείξει την ορθότητα των θέσεών του. Έτσι, στο κύριο μέρος μπορούν να αξιοποιούνται και να συνδυάζονται διάφορα κειμενικά γένη (αφήγηση, επιχειρηματολογία...).
- Επίλογος
Διατύπωση τελικού συμπεράσματος, σύντομη ανακεφαλαίωση, ευχή, προτροπή, επιβεβαίωση-ανάδειξη των επιχειρημάτων που χρησιμοποιήθηκαν για την υποστήριξη της θέσης του ομιλητή.
- Επιφώνηση

Το ύφος της ομιλίας:

- ▶ Αντίστοιχο προς την επικοινωνιακή περίσταση (τυπικό-επίσημο, οικείο, επιστημονικό...)
- ▶ Αξιοποιούνται συνήθως όλα τα ρηματικά πρόσωπα.
- ▶ Υπάρχουν συνήθως στην έκφραση στοιχεία προφορικότητας:

- ✓ Αποστροφές στο κοινό με φράσεις: π.χ. όλοι σας γνωρίζετε..., νομίζω ότι όλοι θα συμφωνούσατε αν..., ποιος από σας δεν είναι σε θέση να γνωρίζει....
- ✓ Αποφυγή μακροπερίοδου και σύνθετου λόγου.
- ✓ Χρήση του α' ή β' προσώπου: π.χ. πιστεύω ότι είναι αναγκαίο να τονίσω, όλοι νομίζω θα συμφωνούσατε...
- ✓ Διατύπωση ρητορικών ερωτημάτων.

Η ομιλία στην παραγωγή λόγου (Θέμα Δ)

Παρουσίαση ενός θέματος:

- στην τάξη
- σε σχολική εκδήλωση
- σε εκδηλώσεις τοπικών ή πολιτιστικών φορέων (δήμου, πολιτιστικού κέντρου...)
- στη Βουλή των Εφήβων
- σε συνέδριο ή ημερίδα κλπ

Τα ρηματικά πρόσωπα:

- ▶ Στο κείμενό μας αξιοποιούμε και εναλλάσσουμε όλα τα ρηματικά πρόσωπα.
- ▶ Σχετικά με τη χρήση του α' ρηματικού προσώπου: Αν εκπροσωπούμε τον εαυτό μας -οπότε εκφράζουμε προσωπικές απόψεις- χρησιμοποιούμε περισσότερο το α' ενικό πρόσωπο. Αν αντιπροσωπεύουμε ένα σύνολο, π.χ. τη μαθητική κοινότητα -οπότε μιλούμε εξ ονόματος των συμμαθητών μας- χρησιμοποιούμε περισσότερο το α' πληθυντικό πρόσωπο.
- ▶ Σε κάθε περίπτωση, δεν θα πρέπει να φαίνεται ότι εκφράζουμε αποκλειστικά υποκειμενικές απόψεις αλλά ένα ευρύτερο σύνολο ανθρώπων στο οποίο εντασσόμαστε (π.χ. τη μαθητική κοινότητα του σχολείου του, τη νεολαία και τους συνομηλίκους του, τα μέλη ενός αθλητικού ή πολιτιστικού συλλόγου, τους κατοίκους μιας περιοχής κ.ο.κ.)
- ▶ Το β' ρηματικό πρόσωπο (κατά κανόνα: πληθυντικού αριθμού) αξιοποιείται σε αποστροφές στο ακροατήριο (για να ευαισθητοποιήσουμε, προβληματίσουμε...).

Η δομή-οργάνωση του κειμένου μας:

1. Προσφώνηση ακροατηρίου

Ποικίλλει ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση και τη σύνθεση του ακροατηρίου:

Π.χ. Αγαπητοί συμμαθητές
Αγαπητοί καθηγητές
Αγαπητοί συνδημότες
Αξιότιμοι σύνεδροι
Κυρίες και κύριοι

2. Πρόλογος

Παρουσιάζουμε με συντομία την *αφορμή εκφώνησης* της ομιλίας. Επίσης, δηλώνουμε-προσδιορίζουμε την *ιδιότητα του ομιλούντα* και αποσαφηνίζουμε το *θέμα και -ενδεχομένως- τη θέση* μας:

Π.χ. Αξιοποιώντας την ευκαιρία που μου δίνεται να παρέμβω στην εκδήλωση του δήμου μας, [εκπροσωπώντας τη μαθητική κοινότητα του σχολείου μου] θα ήθελα να εκφράσω τις απόψεις μου σχετικά με τις πολλαπλές δυνατότητες αλλά και τους επικείμενους κινδύνους από τη χρήση του διαδικτύου στην εκπαίδευση. Προσκομίζοντας τη μαθητική μου εμπειρία θα προσπαθήσω να αναδείξω ενδιαφέρουσες πτυχές του θέματος, που απασχολεί τόσο τη μαθητική κοινότητα όσο και, ευρύτερα, την ελληνική κοινωνία.

- ▶ **Χρήσιμο λεξιλόγιο που μπορούμε να αξιοποιήσουμε, για να δηλώσουμε την επικοινωνιακή περίσταση:**
- θα ήθελα να σας αναλύσω...
- με αφορμή... θα επιθυμούσα να σας αναφέρω...
- είναι αναγκαίο να εκθέσω τον προβληματισμό μου...
- όλοι εμείς οι νέοι απευθυνόμαστε... για να διατυπώσουμε τη γνώμη μας σχετικά με...
- στόχος μας να θίξουμε/ να ευαισθητοποιήσουμε/ να αφυπνίσουμε/ να προβληματίσουμε...
- με δεδομένη την ευαισθησία μας/το ενδιαφέρον μας πάνω στο...
- μας προκαλεί μεγάλη ανησυχία/ ενδιαφέρον το...
- θα θέλαμε να διερευνήσουμε το πρόβλημα/ το φαινόμενο/ το θέμα...
- ο θεσμός της Βολής των Εφήβων αποτελεί μια ευκαιρία ν' ακουστεί ο λόγος των νέων για τα σοβαρά προβλήματα της εποχής μας. Από αυτό το βήμα, λοιπόν, θα ήθελα να μοιραστώ τις σκέψεις μου/ τις ανησυχίες μου για...
- με αφορμή την εκδήλωση που διοργάνωσε ο δήμος/ το σχολείο μας, αξιοποιώ την ευκαιρία να διατυπώσω κάποιες σκέψεις μου αναφορικά με...
- χαιρετίζω την πρωτοβουλία του δήμου/ του σχολείου μας για τη διοργάνωση της εκδήλωσης αυτής με θέμα.... Αξιοποιώντας την ευκαιρία αυτή προτίθεμαι να εκφράσω κι εγώ τις ανησυχίες μου σχετικά με...

3. Κύριο μέρος

Αναπτύσσουμε τις θέσεις μας κυρίως με παράθεση επιχειρημάτων, τα οποία διατυπώνουμε με ζωντανό και επικοινωνιακό ύφος, ώστε να αναδεικνύεται η προφορικότητα (όχι, όμως, προχειρότητα) του λόγου.

- ▶ **Χρήσιμο λεξιλόγιο που μπορούμε να αξιοποιήσουμε, για να δηλώσουμε την επικοινωνιακή περίσταση:**
- εκπροσωπώντας τη μαθητική κοινότητα θα ήθελα να επισημάνω...

Βασική θεωρία ν.ε. γλώσσας

- πρόθεσή μου δεν είναι τόσο ο καταλογισμός ευθυνών, όσο κυρίως η διερεύνηση των αιτιών του προβλήματος και η αναζήτηση ρεαλιστικών λύσεων...
- κρίνω σκόπιμο να αναφερθώ της σε/ στο...
- θα ήταν μεγάλη παράλειψη να μην αναφερθώ και...
- σκεφθείτε/ αναλογιστείτε ότι...
- είναι ήδη γνωστό σε όλους σας ότι...
- ας αναλογιστούμε όλοι.../ ας προβληματιστούμε πάνω σε.../ ας θυμηθούμε...
- δεν πρέπει να λησμονήσουμε και το γεγονός ότι...
- κανείς, ασφαλώς, δεν μπορεί ν' αμφισβητήσει ότι...
- θα συμφωνήσετε μαζί μου πως...
- αναμφισβήτητα θεωρώ σημαντικό να συμμεριστείτε της ανησυχίες μου/ να αφουγκραστείτε την αγωνία της γενιάς μου αναφορικά με...
- χρέος/ ευθύνη όλων μας/ σας είναι να...
- δεν θα μπορούσα να μην αναφερθώ και στο...
- θεωρώ χρέος μου να τονίσω/ να εξάρω το ρόλο/ τη συμβολή/ να αναδείξω από αυτό το βήμα ... τις παραμέτρους του φαινομένου και να καταστήσω σαφές ότι...
- γνωρίζετε/ κατανοείτε ότι...
- δεν θα ήταν υπερβολή να ισχυριστούμε ότι...
- είναι αναγκαίο να φωτίσουμε κι αυτή την πλευρά του θέματος, ώστε να καταστεί σαφές πως...
- εύκολα θα μπορούσαμε ν' αντικρούσουμε τον ισχυρισμό ότι...
- θα μπορούσα να ενισχύσω την άποψή μου με...
- προς επίρρωση/ ενίσχυση των παραπάνω πρέπει να προσθέσω και...
- οφείλω να διευκρινίσω πως...
- θα μου ήταν αδύνατο να παραλείψω ότι...
- θα μου επιτρέψετε να...
- πόσοι από μας δεν έχουμε αναρωτηθεί...

4. Επίλογος

Καθώς ολοκληρώνουμε την παρουσίαση, τονίζουμε κάποιο σημείο που θεωρούμε σημαντικό και βγάζουμε το τελικό συμπέρασμα. Αν δεν έχουμε δηλώσει ρητά τη θέση μας επί του θέματος-προβλήματος-φαινομένου που πραγματευθήκαμε, τη δηλώνουμε τώρα. Επιπλέον, μπορεί να υπάρχει και το στοιχείο της προτροπής ή της παραίνεσης στο ακροατήριο.

- ▶ **Χρήσιμο λεξιλόγιο που μπορούμε να αξιοποιήσουμε, για να δηλώσουμε την επικοινωνιακή περίσταση:**
- η συλλογιστική πορεία που αναπτύχθηκε οδηγεί στο συμπέρασμα ότι...
- όλα όσα αναφέραμε οδηγούν στο συμπέρασμα ότι...
- συνοψίζοντας θα καταλήξω στο συμπέρασμα...
- είναι φανερό, λοιπόν, ότι...
- ευχή/ επιθυμία όλων μας είναι...
- θα ήθελα να ολοκληρώσω την ομιλία μου με την ευχή.../ την προτροπή.../ με τα λόγια του.../ της...
- είναι ευθύνη όλων, λοιπόν,....
- σε καμία, επομένως, περίπτωση δεν... αλλά...

5. Επιφώνηση

Π.χ. Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας
Σας ευχαριστώ
Σας ευχαριστώ που με ακούσατε

Η συνέντευξη

Αποτελεί ξεχωριστό είδος προφορικού λόγου. Πρόκειται για κείμενο που προκύπτει -συνήθως με απομαγνητοφώνηση- από μια συνομιλία, κατά την οποία ένα πρόσωπο (ο συνεντευξιαζόμενος) απαντά στις ερωτήσεις ενός άλλου προσώπου, συνήθως δημοσιογράφου (του συνεντευξιαστή).

Η δομή-το οργανωτικό σχήμα της συνέντευξης:

Τα επιμέρους θέματα της συζήτησης προκύπτουν από τις ερωτήσεις του συνεντευξιαστή, στις οποίες απαντά ο συνεντευξιαζόμενος. Επομένως το κείμενο διαρθρώνεται-οργανώνεται βάσει των ερωτήσεων, οι οποίες θέτουν-ορίζουν τα θεματικά κέντρα.

Οι ερωτήσεις άλλοτε είναι προκαθορισμένες και άλλοτε προκύπτουν από τις απαντήσεις του συνεντευξιαζόμενου.

Το ύφος της συνέντευξης:

Εξαρτάται από την ιδιότητα και τη σχέση συνεντευξιαζόμενου-συνεντευξιαστή και ενγένη από την επικοινωνιακή περίσταση. Συνήθως είναι **άμεσο, οικείο, με έντονο επικοινωνιακό χαρακτήρα** και πολλά **στοιχεία προφορικότητας**.

Τα στοιχεία προφορικότητας δεν περιορίζονται συχνά σε αυτά που έχουν προαναφερθεί, αλλά, καθώς οι απαντήσεις αποτελούν μορφή μη προσχεδιασμένου προφορικού λόγου, παρατηρούνται συχνά λέξεις και εκφράσεις που δεν συνηθίζονται στον γραπτό λόγο, επαναλήψεις, (επ)αναδιατυπώσεις, διευκρινίσεις-επεξηγήσεις (πχ. με αυτό θέλω να πω, εννοώ...).